

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és osztiertőkön. — ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok,
gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi
s körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. — Egy példány 10 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BETEGH PÁL** LAPTULAJDONOS

FŐMUNKATÁRS: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Kossuth Lajos utca 15. szám, hova a
kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Apróhirdetések szavankint
4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért, más hirdetések olcsó árszabás szerint
Nyílt-tér sora 1 K. — M. kir. postakártyapénztári cheque-számla 10,489. sz

Székelymentési akció.

VI.

Mielőtt tovább füzünk vizsgálódásainkat az előbbi cikkelyben megjelölt irányban, emlékezzünk meg egy másik szintén lényeges körülményről, mely egyebek mellett sok székely romlását is képes befolyásolni. Érttem a mai perrendtartást, a mai igazságszolgáltatást, mely rendszerint nemcsak hosszadalmas, de fölötté költséges is.

Példát hozok föl. Egy községben (Vármegye) egyik gazdánál lopás történt. Egészen közömbös dolog, hogy egy juhot vagy egy hámot loptak-e el. Elég az hozzá, hogy a csendőrség is tudomást szerzett az esetről. A bűnöst ki is kufatta s a tárgyat megtalálva, bejelentette az esetet az illetékes hatóságnál. Per azonban nem lett az ügyből, mert a gazda egyenesen letagadta, hogy t. i. a lopott tárgy nem az övé. Később bevallotta, hogy így részére előnyösebbnek mutatkozott befejezni az ügyet, mert az ellopott tárggyal 20 korona a kára, míg a perlekedés, aztán a többszöri bejárás a vármegye székhelyéig stb., szóval a perelés belekerült volna 60 koronájába. Tanácsosabbnak látta tehát megmaradni a kisebb veszteséggel.

Ha két osztozkodó fél valamely kisebb birtok fölött perre viszi ügyét, szinte bizonyosra vehetik, hogy amire a pernek vége szakad, sem egyiknek sem másik félnek igen sok esetben nem marad, a mit voltaképpen felosszon, azaz a birtok árát fel-

emésztí az igazságkeresés. Sőt ha az osztozkodó felek között nehezen indul a ki-egyezés, akárhányszor azzal ijesztegeti egyik a másikat: vagy ellenkező esetben perre viszem a dolgot s aztán igaz nekem sem marad belőle, de legalább te is teljesen elbucsuzhatol tőle s tisztában leszünk mind a kettőn, — mert a per elviszi az értéket. Sok a paragrafus. A földmives gazda a gyakori vagyis rövid időre szóló váltó-lejáratok miatt nem képes fizetni. Két-három hónap múlva, két év múlva tehetné. Ám a váltóval nem várnak. — Kitűzik az árverést és ha nincs elegendő árverező: a 600—800 K értékű birtok 100—150 K adósság fejében elárvereztetik potom 30—40 koronáért. Az ilyen eljárás néha a Székelyföldön csaknem mindennapos. Hát bizony ez egyszerűen lelketlenség. Nem használ ott sem sirás, sem jajgatás, sem egyéb. A törvény paragrafusát betartják. A váltót be kell váltani. A takarékpénztár nem kapta meg a követelését, mert a becsáron jóval alább kelt el a birtok. Egy harmadik személy néhány koronáért elvitte. Hát miért kell ennek épen így történnie? Vagy ha meg is kapja a takarékpénztár árveréssel a követelt 100—150 K követelést — kifordította az adóst a 100—150 K-ért 6—800 K értékű vagyonából. Csak azért, hogy egy más személyt olcsó birtokhoz juttasson?!

Nem lehetett volna várni, míg a termésből vagy egyébből apránként igazítja az adós! Hallatlan, a mily sok visszaélés történik e rendszerrel. Az ilyen lejáratos váltó-

adósság oka sok esetben annak, hogy a megszorult gazda arányosítási jogait is kénytelen eladni, elvesztegetni.

Törvényes intézkedést kellene kieszkölni, hogy a megterhelt birtok ilyen uton elárverezhető ne legyen, hanem a hitelező pénztár végső esetben csak az évi jövedelemnek bizonyos részét foglalhassa le mindaddig, míg az adósság törlesztve leend. Előbbi uton haladva, a székely takarékpénztárak a legveszedelmesebb székely csapnak föl. A szászok, oláhok feleikkel nem így bánnak el.

A kirendeltségnek e téren nyílnék a legszebb mentési munkája.

A székely kiscgazda, aki 8—10 hold földcskékje mellett pár sovány igás lóval vagy más állattal rendelkezik — ezzel tartja fenn voltaképen gyakran 7—8 gyermekkel megáldott terhes családját, sokszor jut azon szorongatott helyzetbe, hogy lefoglalják adóért családjának fenntartó eszközét: tenenét vagy igás állatját. Elis veszik, tönkre teszik vele. Az ilyen ember, ki 5—8 gyermeket nevel a hazának, kiméletet érdemel. Az ilyenről inkább le kell írni az adót s államilag segíteni inkább, mint a „Turul“-madaras osztrák stb. gyárosokat, kik segítség nélkül is megélhetnek.

Egy szóval a perlekedés, törvénykezés, igazságkeresés költséges volta s ridegsége is sok székelyt rövidít meg anyagilag. Perhez pedig bőven szolgáltatott alapot különösen a telekkönyvek összevisszasága. S hogy jövőre se szakadjon ennek magva,

A „SZÉKELY-UDVARHELY“ TÁRGÁJA.

Elvesztett lélek.

— Irta: GAMMA. —

A „Székely-Udvarhely“ eredeti tárcája.

(6. folytatás.)

A doktor ezen a napon ép úgy fogadta látogatását, mint rendesen, bár szíves modorában észrevehető erőltettség látszott. Arca sápadt volt és kuszált vonásai között bágyadt nézésűek voltak a szemei. Mozdulataiban néha elfojtott izgatottság jelentkezett és egészen belepirult az arca mikor azt mondta:

— A leányom meg fog gyógyulni. Új gyógy-mód. Sokat dolgoztam vele, de már megvan.

A fiatal ember egész testében végig borzongott az édes érzéstől, melyet benne ez a néhány szó keltett. Önkénytelen mohósággal ragadta meg a doktor kezét.

— Igaz ez? — kérde csillogó szemekkel.

— Ha én mondom — válaszolt az mosolyogva és megszorította kezét.

Lajos attól tartott, hogy máris elárulta magát. Zavartan mentegetőzött. A doktor megszánta és segített neki:

— Hogyan, hisz jóbarátok közt ez oly természetes!

Ujjongani szeretett volna, mert a doktor szavai vihként üzték szét a lelkén borongó fellegeteket és szíve egyszerre csordultig telt édes reménységgel és boldogsággal. Tehát meggyógyul! Lehetséges, hogy szeretni fogja! Az övé lesz. A doktor ismét előszedte szokott beszéd tárgyait, valamit beszélt gépekről is, de alig kapott el egy-egy szót a mondattalól. Gépiesen morzsolgatott

kezében egy szivart és édes, reményteljes jövőben kalandozó lelke, gondolkozása lassankint jól eső zsidbadságba süllyedt, feje hátrahanyatlott a szék támlájára, szemei előtt hosszúra felnyult és ismét összetöprödött a doktor alakja, majd valami furesza keverékké folyt össze körülötte minden. Szempillái egyre nehezebbekké váltak. Felakarta emelni kezét, hogy homlokát végig simítsa, de nem volt rá képes. Nagy erőfeszítéssel még egyszer felemelte fejét és tágra nyitva szemeit csodálkozva meredt a doktor elmosódó alakjára, aztán szemei végkép becsukódtak, feje hátrahanyatlott. Valahonnan a távolból alig érthetően még hallotta a doktor hangját:

— Barátom hiszen ön elalszik... aztán teljesen átengette magát az egész testét eltöltő kellemes lankadtságnak...

VII.

A most következő esemény leírása hiven a Lajos írásaiból van véve. Hogy aztán a feloszlás állapotában levő értelem okozta érzékesalódás, nagyon is élénk álmom, vagy valóság-e az, legalább is ez idő szerint eldönthetetlen. Annyi bizonyos, hogy Lajos — amint ő nevezi — „harmadik“ felébredése után csak napok múlva kezdett visszaemlékezni a történetekre és csak lassan alakult ki elméjében az esemény teljes és világos képe úgy, amint itt le van írva. —

Lajos teljes öntudatlansága csupán percekig tarthatott. Ezt onnan is következtethette, hogy érezte ujjai között a még égő szivar már perzelővé váló melegségét, de már arra nem volt képes, hogy ujjait szétnyissa, ámbár hallása teljesen visszatért és csekély erőfeszítéssel szemeit

is fel tudta nyitni. Tagjait — mintha ércburokba lett volna zárva, a legnagyobb erőfeszítéssel sem volt képes mozdítani. Mindig élénkebben érezte a merev ujjait égető szivar kintzó érintését, míg végre kicsuszott az ujjai közül s tekintete előtt a doktor fölébe hajló arca jelent meg, amint élesen, komolyan vizsgálta arcát. Mellére tette kezét, tapogató mozdulatokkal, mintha valamit keresett volna s végre is keze egy ponton állapodott meg a mellkas közepe fölött. A fiatal ember ajkait e pillanatban mély sóhajtás hagyta el s e sóhajtásban alig hallhatóan hangzott el a leány neve. A doktor mégis felfogta s hosszú ujjai, mint a keselyű karmai görbültek össze, csomóvá gyűrve a fiatal ember mellén a ruhát.

Közelebb hajolt fejéhez és úgy sziszegte az arcába:

— Hát annyira szereted örült! Add hát nek a lelkedet!

Ajtónyílás és lépések zaja hallatszott. Majd halk beszéd valami idegen nyelven. Valamit börtöttak a fejére, a min csak gyéren hatott, át a világosság és hallását eltompította. Érezte, hogy megragadják fejét és lábait, hogy valami egyenes tárgyra, talán deszkára, vagy hordágyra fektetik. Felemelték és vitték. Aztán egy-két perc múlva letették és ő érezte, hogy az alkotmány lábai valami nagyon keményhez, talán kőhöz ütődnek, de a levegő melegségéből és mozdulatlanságából azt is következtette, hogy zárt helyen van. Valami szövettfelét arcára dobtak, mi kábító, fojtó szagot árasztott. Hasztalan erőlködött, hogy félrefordítsa fejét, a kábító szer mind jobban hatalmába kerítette érzékeit.

az arányjogok vásárlásával erről úgy látzik jöveve igyekeznek gondoskodni.

Már jeleztük fennebb, hogy nem volna szabad megengedni a jogoknak önálló (egy-magába) föld nélkül való eladását, minek folytán csak kevés gazda szánna rá magát birtokának ilyen célból való eladására. És tényleg az akadályozta is a jogok vásárlását, — a hol t. i. még nem nyert befejezést az erdők arányosítása. Azonban az okos ész mindenben képes kifogni. Oly fogással élnek ujabban t. i. a vásárlók, hogy rendes adás-vevési szerződéssel megveszik a birtokot, a talajt az erdővel együtt. Ezt szinleges vásárnak nevezik. Aztán titkon (szerződésen kívül) megegyeznek, hogy a vásárló — midőn a területről az erdőt levágta — a talajt visszabocsájtja adás-vevési szerződéssel az eladónak vagyis előbbi tulajdonosának — még pedig igen olcsó áron. Ilyen módon 1—1 vevő több száz holdat vásárolván össze, mint nagybirtokos a saját területéről bármikor levághatja az erdőt. Ilyen körülbelől a zetalaki eset is, amit a „Székely-Udvarhely” mostanában közfigyelembe ajánlott.

Mi lesz ennek a vásárnak eredménye? Nehány év alatt az összevásárolt területekről az erdőt kihasználják, kopáran maradnak a határok s még pénzért sem kapnak a lakosok tüzelő- vagy épületfát ott, hol kevéssel előbb rengeteg erdők borultak a hegyek oldalaira. 40—50 év alatt igaz újra felnőheti az erdő, ám de addig keservesen visszafizethetik a most kapott vételért a legtöbben — kamatostól együtt. A kicsiny birtokos székelynek nincs hát előnyére e vásár. Más a nagybirtokosnál, ki tizezerekhez juthat. A jogok árán tehát csak pillanatnyilag s láthatólagosan segíthet csupán magán a nép. Adósság az, melyet évenként fáért stb. másnak oda kell fizetgetnie.

És mikor az erdők eltávolítása után a talajt vissza fogja követelni a székelygazda, vajjon megkapja-e azt? vajjon nem követel-e ár fejében oly magas összeget az illető, melyet a gazdák megfizetni nem bírnak? S vajjon vissza juthat-e a birtok előbbi tulajdonosához — ha mártalán 3-ik, 4-ik kézre kerül? Bizony ismét csak perek következhetnek e furcsa állapotból a székelyek további rontására.

De most már térjünk át az állam által alkalmazásba vett mentési eszközök és módok méltatására.

(Gyergyóditró.)

Józsa Sándor.

„Miért pusztul a székely?”

Zetelaka, 1905. április 14.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Becses lapjának folyó évi április hó 6-iki számában „Miért pusztul a székely?” című közlemény jelent meg, a székelyföldi miniszteri ki- rendeltség figyelmébe ajánlva.

Mi alólirottak, mint a kik abban az ügyben egyedül és kizárólag vagyunk érdekeltek, kijelentjük, hogy az említett közlemény minden egyes állítása téves információ és a valódi tényállás teljes félreismerésén nyugszik.

A zetalaki arányosítás története köztudomású. Ismételnünk nem szükséges, amióta a Curia az arányosítás folytatását beszüntette, a közbirtokosság tagjai mindent elkövettek, hogy az ebből szükségképen származó bonyodalmakat és vitás kérdéseket megoldják és rendezzék, de minden jó indulatuk és fáradozásuk eredménytelen maradt.

Ez a hosszas huza-vona nagy bajokat okozott. Egyik helybeni pénztintézet több család ellen végrehajtást vezetett, kik a biztos pusztulástól nem láttak más kivezető utat, minthogy attól a va-

gyonrésztől megszabaduljanak, mely eddig jövedelmet nem hajtott s arra sincs remény, hogy aztán hajtson, de ezzel szemben nagy tökebefektetést képez. Ezek az arányjogok.

Közösen és együttesen megkértük az illető fakeskedő céget, hogy az érdekelt családoknak arányjogait becsértékben vegye át.

Ezt a cég megtette. Megmentette a családokat attól, hogy földönfutókká legyenek, hogy öröklött vagyonuk újra kerüljön s a „székely-vérrel megpecsételt anyaföld” poton áron elvesztegetessék; megmentette őket szóval a teljes anyagi romlástól.

Ezen családok megmentésével újabb kedvezőbb helyzet állott elő, mint az előbbi s van reményünk, hogy a közbirtokosság kebelében minden vitás kérdést és bonyodalmat rövid idő alatt meg lehet oldani.

Az illető családokat tehát az említett cég pénzvisszafizetésre nem szorította, és ezt a néhány zavarba jutott családot kivéve, mástól arányjogot nem vásárolt, de vásárolni nem is igyekszik. Az arányjogokat mind összevásárolni amúgy is képtelenség.

Az említett fakeskedő cég a mi kérésünkre cselekedett, s mindenben helyes és korrekt magatartásával, becsületes eljárásával nem érdemi meg, hogy alaptalan támadásoknak legyen kitéve éppen akkor, midőn székely család megmentésén fáradozott.

Kötelességünknek tartottuk a valóságot a tek. Szerkesztő urral tudatni s kérjük, hogy az említett cikkben közölteknek helyreigazítása címén közzétenni szíveskedjék.

Kiváló tisztelettel, több közbirtokos nevében:

Sándor István s. k.,

Sebestyén István s. k.,

Szabó Dénes s. k.,

Bíró Mihály s. k.,

birtokosok.

Tan- és nevelésügy.

8341. sz.

Hirdetmény.

Udvarhelyvármegye kir. tanfelügyelőségének folyó évi március hó 17-én 641. sz. a. közölt s a m. kir. Földmívelésügyi miniszter urnak ez évi 18450—IX. 2. számú rendeletén alapuló „Pályázati hirdetménye”, mely a „Székely-Udvarhely” folyó évi -ik számában lett közhírré téve, a m. kir. Földmívelésügyi miniszter f. évi 18800. számú rendelete alapján a következőleg módosított:

A gödöllői állami méhészeti gazdaságban f. évben tartandó időszakos tanfolyamok határideje az állatorvostan hallgatók részére folyó évi május hó 22-től június 3-ig pótlólag megállapított tanfolyam engedélyezése folytán akként módosult, hogy május hó 1-től 20-ig földmívelés kisgazdák, június hó 5-től 18-ig erdőőrök, június hó 20-tól július 5-ig lelkészek, július hó 8-tól 29-ig és augusztus 3-tól 23-ig néptanítók, végre augusztus hó 25-től szeptember 8-ig a női hallgatók tanfolyama tartatik meg.

Székelyudvarhely, 1905. április hó 12-én.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

E. M. K. E. 217. sz.

Pályázati felhívás.

Az E. M. K. E. Igazgató-választmánya pályázatot hirdet több 200, 100 és 50 koronás (Gyertyánffy, Emke, Jókai és budapesti Nemzeti Kaszinói) néptanítói jutalmakra, melyek az egyesület folyó évi június hó 12-iki (pünköst másodnap) érzsébetvárosi évi rendes közgyűlésén fognak kiosztatni. Pályázati határidő folyó évi május hó 7-ike bezárólag. Feltételek: nemzeti- leg veszélyeztetett vidéken való minél hosszabb és eredményesebb népnevelői (tanügyi és társadalmi) működés és erről szóló ajánlatok és bizonylatok. A ki az Eötvös-alap tagja s évi tagsági díját már legalább 10 ízben beszolgáltatta vagy 40 korona örökös tagsági díjat befizetett, avagy 50 koronás részjegyét teljesen törlesztette, erről külön igazolványt csatoljon, miután az egyik díj az Eötvös-alappal egyetértőleg osztatik ki. A pályázatok Kolozsvárra az „Emké”-re címzendők.

Kolozsvár, 1905. április hó 12.

Gróf Beldi Ákos,
elnök.

Sándor József,
t. alelnök-főtáitkár.

Egyházi élet.

Szent Antal-estély. Kevés, de előkelő közönség vett részt a múlt keddi — különben szépen sikerült — estélyen. A már közölt műsor minden egyes pontja oly jól sikerült, hogy sem a Baranyay Margit szavalata, sem a Szabó Erzsé és Barthos Teréz duettjének leírására diszjelzöt nem találunk. Szabó János káplán a nála általánosan ismert lelkesedéssel beszélt, a már többször ezen estélyeken hangoztatott ker. társadalom betegségről és annak gyógyszeréről. Barcsay Béla és Lázár László szívet és lelket gyönyörködtető hegedű játékaért, György Dénes pedig lelkes szavalatai folytán a műértő hallgatók előtt eléggé ismeretese és nagyon kedveltek. Hogy pedig az estély erkölcsileg fényesen sikerült, legyen ez Tamási Péterné, Hartmajer Matild és Lőfi Mici rendezőknek minden fáradozásaik legkedvesebb jutalma.

Külömfélék.

— **Molnár Lajos** kir. pénzügyi tanácsos, Csik- és Udvarhelyvármegye pénzügyigazgatója, megrongált egészségi viszonyai miatt, véglegesen nyugalomba helyeztetett és folyó hó végével állásától megvált. Molnár Lajos kitűnő pénzügyi kapacitás és e téren sok szolgálatot tett a kincstárnak s így távozása veszteségnek mondható. Hogy kiváló tehetségét népünk érdekében jobban nem érvényesíthette, azt állandó betegeskedésének lehet tulajdonítani, amely megakadályozta társadalmi működését és többek előtt, mintegy száraz, nyersmodoru hivatalfőt, úgy tüntette föl. Holott őszinte lelkesedéssel csüngött hivatásán, nagy tudással és páratlan igazságszeretettel töltötte be előkelő s igen fontos állását. Akik bensőbb barátságban voltak vele, elragadtatással beszélnek kedvességéről és szíves jóságáról.

— **Kinevezés.** Udvarhelyvármegye főispánja Kardalus Józsefet a bethfalvi, Keresztes Jánost a felsőfalvi, Szász Andrást a bőzödi és Demeter Dénes unitár. papot a homoród-karácsonfalvi állami elemi iskolához gondnoksági elnöknek, Gábor Mózeszt, id. Bálint Áront, Bálint Jánost, Béla Józsefet, Kovács Imre Mihályt ez utóbbi iskolához és Asztalos Mihályt a muzsnai áll. el. iskolához gondnoksági tagoknak nevezte ki.

— **Az új pénzügyigazgató** kinevezése valószínűleg május elsejéig megtörténik. Többféle kombinációk vannak elterjedve. Leginkább ohajtaná a két vármegye azonban, ha Stratzinger Emil kir. pénzügyi tanácsos, tordai pénzügyigazgató helyezettnek vissza, akit megelőzőleg — ugyyszólván — akarata ellenére, szolgálati érdekből elszakítottak attól a néptől, melyet ő szeretett s a mely viszont bizalommal és tisztelettel vette körül. Az ilyen emberekre most kiválóan szüksége van a székelységnek, mert társadalmilag is nagy feladatok várnak az egyes, kimagaslőbb állású tisztviselőkre. Itt ma már nem elég, habár sokra becsülendő, hogy valaki csupán jó tisztviselő legyen, — hanem részt kell venni a százados mulasztások kiköszörülésének társadalmi nagy munkájában is, amely a hazát védő székelységért csak ezután kezdődik. S mert Stratzingert nemcsak pontos, lelkiismeretes, hanem e mellett mindenkit megbecsülő, a székely népet jóindulatulag támogató tisztviselőnek ismerte a két vármegye közönsége, méltán ohajtják körünkbe való visszahelyezését.

— **A város ügyeinek megbeszélése** tárgyában Dr. Kovácsy Albert, Vajda Ferenc, Dr. Solyomossy Lajos, Dr. Valentsik Ferenc és Dr. Nagy Samu (vasárnap) d. u. 3 órára, Papp Zakor József vendéglőjében megtartandó értekezletre hívták össze a város képviselőtestületének tagjait.

— **Közigazgatási ülés.** Vármegyénk közigazgatási bizottsága — mint múlt számunkban is említettük — havi rendes ülését Hollaky Arthur főispán elnökle alatt szerdán tartotta meg. Az előadók havi jelentéseit tudomásul vették. — Március hóban egy évre érvényes utlevelet 330 drbot adtak ki. A közbiztonsági állapot feltüntetésére szolgál, hogy az egyes polgárok választási joga elleni büntett vagy vétség 3, pénzhamisítás 2, hamis eskü 4, rágalmazás és becsületsértés 2, emberélet elleni büntett vagy vétség 4, testisértés 12, személyes szabadság megsértése 5, magánlaksértés 1, lopás 11, csalás 2, más vagyonának rongálása 5, gyújtogatás és tűzokozás 3, közigazgatási hatóságok elé utalt kihágás 173 esetben volt feljelentés tárgya. Gyámság alatt 11566, gondnokság alatt 154, ügygondnokság alatt 511

gyén volt. Az árvaszéknél a nagy ügyforgalom le-
nyolítása rendkívüli nehéz volt a személyzet kevés
száma miatt. Ugyanis mióta az árvaszéket rend-
szerezítették, azóta csupán egy nyilvántartói állással
szaporították a személyzetet. A törvényhatósági
közgyűlés bizonyára tekintettel lesz ezen körü-
lményekre s az ügyek óriási főlzaporodására és az
árvaszéknél ezirányú kérését teljesíti. Elvégre is
az árva-ügyek a közigazgatás egyik legfontosabb
részét képezik s azok pontos elintézése mind-
nyájunknak érdekében áll. A vármegye lakosságá-
nak közegészségügye általánosságban igen ked-
vező volt. A fertőző betegségek fellépése tekinte-
tében az az évek óta elő nem fordult öröndetes
körülmény állott be, hogy március hó végével
egyetlen beteg maradt gyógykezelés alatt. A hó-
nap második felében sem az udvarhelyi, sem pe-
dig a homoródokládi járásban hevenyfertőző be-
tegség nem fordult elő. A vármegyei központi ház-
ban 250 beteget ápoltak. S o l y m o s s y János
székelyudvarhelyi gyógyszerész súlyos betegsége
miatt a gyógytár kezelésétől vissza kellett vonul-
jon. G a s k ó Gyula okl. gyógyszerész a törvé-
nyes formák betartása mellett, három évre átvette
a gyógytár. A kir. tanfelügyelő 22 községben 24
iskolát látogatott meg, amelyekben 38 osztályt és
tanítót megfigyelt. Mint új alkotást említi a székely-
keresztúri tanítóképzőnél létesített baromfitelepet,
amely intézet tornaszereinek gyarapítására 285 K
államsegélyt is kapott. Az Udvarhelyvármegyei
általános népnevelési egyesület 290 drb gyermeknap-
tárt ajándékozott az elemi V—VI. oszt. gyermekek
számára, melyek szétküldését a királyi tanfelügye-
lőség megkezdte. A tanítói személyzet körében
előfordult változások közül megemlítjük, hogy Molnár
Erzsébet siklódi tanítónő és Bakó L. újszékelyi tanító
betegség miatt 3—3 havi szabadságot nyert. Előbbi
Spaller Ilona okl. tanítónő, utóbbit pedig Erdős M.
okl. tanító helyettesíti. Chalupka Rezső kir. tan-
felügyelőségi tollnok is betegség folytán félévi
szabadságidőt kért. Miniszteri jóváhagyás remé-
nyében Hermann Lajos okl. tanítót rendelte be
irodai szolgálatra a tanfelügyelő. Korpótlékot:
Lőrinczi Béla székelyudvarhelyi községi és Kissné
Kisgyörgy Berta homoródszentpáli áll. tanító kap-
tak. Az orsz. tan. nyugd. int. Borbáth Erzsé-
bet vágási tanítónő felvételét. Molnár Lázár má-
réfalvi róm. kath. tanító lemondása folytán az
ottani tanítói állomás még üresedésben van. Pót
államsegélyt nyertek: a bögözi áll. isk. 70 K-t, a
homoródszentpáli unitárius hitoktató 120 K-t, a
székelyudvarhelyi áll. polg. leányiskola vetitőgépre
30 K-t. Miklósi János elagott tanító 150 K nyug-
díjpótlékot és 10 K rendkiv. segélyt nyert. Egye-
nes adóban 2649 K 25 f, hadmentességi díjban
141 K, bélyeg- és jogilletékben 12.640 K 60 f,
fogyasztási- és italadón 4253 K 30 f, dohány-
jövédékben 6852 K 35 fillérrel kevesebb volt
március hóban az állam bevétele, mint a múlt
év hasonló havában. Ideiglenes házaómentességet
9, adó- és illetékfizetési hálasztást 3 esetben en-
gedélyeztek. Ezzel szemben az állam sem volt
bőkezűbb, mert a székely nép se, gítésére hivatott sárd
—zsákodi, valamint homoródokládi—vargyas—
felsőrákosi utvonallal kiépítésére kért 1905. évre elő-
teket iszonyuan leszállította. Az 1905. K-t és az
irányzott 118.000 K helyett 25.000 K-t és az
1906-ra megállapított 110.000 K helyett csupán
27.000 K-t engedélyezett. Sőt az 1905. évben ter-
vezett részben új, másrészt javítandó m. utárgyak
közül 8-at és 1906-ról 29 drbot töröltek; igére-
tével annak, hogy a beruházási törvénybe ki-
folyólag helyreépítjék. A központi és járásbíró-
sági fogházakban összesen 5 vizsgálati és 80 el-
ítelt fogoly volt letartóztatva. Az állategészség-
ügy kissé kedvezőtlenebb volt, mint a megelőző
hónapban. Az időjárás elég kedvező volt, a ve-
tések jól teleltek és jó közepes termésre van ki-
látás, amelynek reményében a gabona-árak csök-
kentek. A tavaszi kalászosok vetése részben be-
fejezést nyert. A takarmányhiányt némileg eny-
hitette, hogy a juhok a legelőre kijárhatnak. A
törökbuza és répa vetése megkezdődött. Több
ügy elintézése után az ülés véget ért.

— **A húsarak** — ugyszólva — napról-napra
emelkednek, holott nagyjából idején máskor inkább
alább szállottak. Az őszi és tavaszi takarmány
miatt igaz, hogy magasabbra szökött a marha-
ára s részben indokoltnak látszik a húsarak emel-
kedése is. Azonban most már vége felé járunk
az inséges időnek s még senki lehet helyes, hogy
majdnem kétszeres ára legyen a husnak éppen
a nagyjából, mikor jóval kevesebb falun és

városban a husfogyasztás. A borjú- és marhahus
pl. 72 fillérről egy-két hét alatt 1 K 4 fillérre
szökött fel az összes mészárszékeken; kivéve
Tibád Albertét a Petőfi-utca sarkán, hol 96 fillér
és Balassy Ignácét, mely utóbbinál a másodosz-
tályu hus szintén 96 fillér kilogrammonként. Jó
lesz egy kissé ügyelni az árak dolgában, nehogy
a fogyasztási szövetkezet megalakítását kikény-
szerítsék. A hatóság pedig tegye meg a köteles-
ségét a lakosság érdekében és eszközöltessen
próbavágatást.

— **Városi közgyűlés.** Képviselőtestületünk e
hó 14-én d. u. 3 órakor Demeter Dénes h pol-
gármester elnöke alatt tartotta meg rendkívüli
közgyűlését, melyen kimondta, hogy a Szejke-
fürdő nevét az országos törzskönyvben a jövőre
is így kívánja felvételni. A hullaégető kemence
ügyét napirendről levették. A közbirtokosságnak
szinépítésre a város erdejéből a szükséges fát en-
gedélyezték. A városi iskolaszék kérése folytán ki-
mondta a közgyűlés, hogy a vallás- és közok-
tatásügyi miniszter utasítása értelmében az elemi
iskola igazgatója jogosult a szolga felfogadására,
valamint az épület gondozásának felelőssége és
az a feletti rendelkezés is őt illeti. Dr Soly-
mossy Lajos kapcsolatos indítványára a tanácsot
utasították, hogy a fertőtlenítés ügyében tegyen
előterjesztést. Sükösd Miklós vendéglős letelepe-
dését tudomásul vette a közgyűlés.

— **Vízszai íráshoz** igen szép, három színű
magyar kerettel, legfinomabb fehér papírra nyom-
tatott vizsgalapok kaphatók a „Székely-Udvar-
hely” kiadóhivatalában (Betegh Pál és Társai
könyv- és papirkereskedésében) 100-ankint 1 K
40 f (70 kr).

— **Központi gabonáraktár és értékesítő szö-
vetkezet** létesítését tárgyalta e hó 14-én a hely-
beli Ipari és Gazdasági Hitelszövetkezet meghi-
vása folytán egy lelkes gyülekezet városunkban.
Vajda Ferenc szövetkezeti elnök vezette a ta-
nácskozást, melyben Dorner Béla székelyi kiren-
deltségi megbízott és Sozanszky Mihály orszá-
gos közp. hitelszöv. ellenőr részletes képét tárták
elő az udvarhelyvármegyei gazdasági termények
beszerzése és eladása körül fennálló tühetetlen
viszonyoknak. Szathmáry Miklós derzi tanító,
Lajos János bögözi, Hegyi Péter peteki és
Barabás István tordárfalvi papok s még többen
szóltak hozzá a kérdéshez, melynek megoldása
égetően sürgős. Sürgős pedig úgy a fogyasztó,
mint az eladó közönség érdekében, mert a szé-
kelyudvarhelyi gazdasági terménypiac elképzelhe-
tellen árhullámzásokat produkál és a közérdeket
sehoggy sem szolgálja. Mikor a vevőnek szüksége
van, akkor minden drága; az eladó pedig szintén
csalódásokat szenved, mert mikor pénzre van szük-
sége, a lelketlen üzorsások kihasználják a szorult
helyzetét. Szükséges tehát a vevő és eladó közön-
ség közé egy nyereszkeskedésre nem törekvő szerve-
zet, mely mind a két fél érdekeit szolgálja s épen
a legvalóságosabb pillanatokban oltalmazza. A népes
értekezlet az alapszabálytervezet átdolgozásával
megbizta Sozanszky ellenőrt és a helybeli Ipari
és Gazdasági Hitelszövetkezet igazgatóságát, akik
legjobb akaratot fogtak a munkálathoz. Különben
az igen fontos értekezlethez még lesz szavunk
s annak lefolyását részletesebben is tárgyalni fogjuk.

— **Az időjárás szélsőjének** minden ember
ki van téve, ez az oka, hogy oly sok ember szen-
ved csuszban és köszvényben. A legelőkelőbb or-
vosok elismerik, hogy csuzos, reumás fájdalmakat
nemcsak csökkentik, hanem meg is szüntetik a hi-
res Zoltán-kenőcs. Üvege 2 korona. Zoltán B.
gyógytárban. Budapest, V. ker., Szabadság-tér.

— **Husvételi és más képes levelezőlapok** óriási
választékban, legolcsóbb árak mellett kaphatók
Betegh Pál és Társai könyvkereskedésében.

— **A második évnegyed kezdetén** tisztelet-
tel felkérjük vidéki előzetőinket, hogy az illető
postahivataloknál az előfizetés megújítása, vala-
mint az esetleges hátralekók kiegyenlítése iránt
lehető gyorsan intézkedni sziveskedjenek, nehogy
a lap küldése főnakadást szenvedjen. Tisztelettel
a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala.

— **Szeplő, pattanás, foltok** az arcot elcsufít-
ják, azonkívül a nap és szél is nagyon befolyá-
solják az arcot — ezért használják hölgyek, sőt
urak is a hírneves Földes-fele Margit-Crémet. E
törvényesen védett arckenőcs sem híganyt, sem
ólmot nem tartalmaz, a szeplőt, májfoltot, patta-
nást és az arc mindennemű tisztatlanságát pár nap
alatt eltávolítja, a ráncokat kisimítja és az arc-
nak finom, fiatal, rózsás színt ad. Nagy tégely 2,
kicsi 1 korona. Kapható a készítőnél: Földes
Károly gyógyszerésznél Aradon és minden gyógy-
szertárban. 2—5

Közigazdaság.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesülettől.
Sz. 130—1905.

Felhívás.

A gazdasági egyesület a székelyföldi minis-
teri kirendeltség támogatásával még ez év folya-
mán egy c s i k ó l e g e l ő létesítését határozta
el az esetben, ha elegendő számú csikó bejelen-
tés történik. Egy-egy csikó nyári legeltetése 5—6
koronába, esetleg még kevesebbe kerülne.

Felhívjuk azért mindazokat, akiknek legelőre
adható csikók vannak, hogy ezt á p r i l h ó v é-
g é i g az egyesület titkárnál jeleentsék be, mert
a létesítés iránti intézkedések csak a kellő számú
bejelentés beérkezése után lesznek megtehetőek.

Székelyudvarhely, 1905. ápril 14.

Az elnökség.

Sz. 130—1905.

Felhívás.

A gazdasági egyesület tartódi s z ü z g u l y á-
j á t e z é v b e n i s f ö n t a r t j a . F e l h í v j u k a z o k a t , a k i k -
nek szándékuk üszőborjait a legelőre adni,
hogy ebbeli szándékukat az egyesület titkárságá-
nál á p r i l i s v é g é i g jeleentsék be.

Minthogy a felvétel korlátolt számban törté-
nik, azért kívánatos a minél korábban való je-
lentkezés.

Székelyudvarhely, 1905. ápril 14.

Az elnökség.

Szám: 1699—905. tlkvi.

Hirdetmény.

Gyepes községre nézve az 1892. évi XXIX.
t.-c. értelmében a tényleges birtokosok tulajdon-
jogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése
és a teleknyvi bejegyzések helyesbítése iránti
eljárás befejeztetve ez azzal a felszólítással té-
tetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-c.
15. és 17. §§-ai alapján — ideértve e §§-oknak
az 1889. évi XXXVIII. t.-c. 5. és 6. §§-aiban és
az 1891. XVI. t.-c. 15. §-a pontjában foglalt ki-
egészítéseit is, valamint az 1889. XXXVIII. t.-c.
7. §-a és az 1891. XVI. t.-c. 15. §. b. pontja
alapján eszközölt bejegyzések vagy az 1886. XXIX.
t.-c. 22. §-a alapján történt törlések érvénytelen-
ségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket
hat hónap alatt, vagyis az 1905. évi október 17-ig
bezárólag a teleknyvi hatósághoz nyujtsák be,
mert az ezen meg nem hosszabbítható záros ha-
táridő eltelté után indított törlési kereset annak a
harmadik személynek, a ki időközben nyilván-
könyvi jogot szerzett hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, a kik az 1886. XXIX.
t.-c. 16. és 18. §§-ainak eseteiben ideértve az
utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-c. 5. és 6.
§§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges bir-
tokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellent-
mondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásu-
kat hat hónap alatt vagyis 1905. évi október
17-ik napjáig bezárólag a teleknyvi hatósághoz
nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható
záros határidő letelte után ellentmondásuk többé
figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban
körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek
folyamán történt bejegyzések által előbb nyert
nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve
vélik, ideértve azokat is, a kik tulajdonjog ará-
nyának az 1889. XXXVIII. t.-c. 16. §-a alapján
történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekin-
tetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a
teleknyvi hatósághoz hat hónap alatt vagyis
1905. évi október 17-ig bezárólag nyujtsák be,
mert ezen meg nem hosszabbítható záros hatá-
ridő elmúltá után az említett bejegyzéseket csak
a törvény rendes útján és csak az időközben
nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik sze-
mélyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azokat a feleket, a kik
a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy
amennyiben azokhoz egyszerű másolatokat is csa-
toltak vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az
eredetieket a teleknyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. járásbírósg, mint tlkvi hatóság.

Oklánd, 1905. évi március 31-én.

117. 2—3 MATHÉ DÉNES, kir. albiró.

Fogmütermek áthelyezés.

Van szerencsém a n. érdemű közönséggel
tudatni, hogy mütermemet folyó évi április hó 20-án
az Árpád-utca 10. sz. alá (a törvényszék épületé-
vel szemben lévő házban) helyeztem át. Midőn ezt
köz tudomásra hozom, egyszersmind újra kérem a
n. érdemű közönség becses támogatását, mert va-
lamint eddig igyekeztem tettel és tanácsos hasz-
nukra lenni: a jövőre is ez leendő legfőbb törek-
vésem.

Minden, a fogászat körébe tartozó munkát
u. m. fogaknak a szájból való eltávolítását, mü-
fogaknak elkészítését, a beteg fogaknak gyógyítását
az orvosi tudomány legújabb vívmányai szerint, a
legnagyobb gondnal és lelkiismeretességgel vég-
zem. Minden általam végzett munkáért teljes fele-
lősséget vállalok, tehát a közönség részéről a ká-
rosodás teljesen ki van zárva.

Különösen felhívom a szülők becses figyelmét
a gyerekek tejfogainak konzerválására, amit az
általam tökéletesített módszer szerint a legjobb
eredményre és igen jutányos árban végzek, s a
mi által a gyerekeket sok szenvedéstől mentem
meg és kieszközölöm, hogy fiatal- korukban nem
lyukasodnak meg fogaik.

Dr Kovács Géza,
egyetemes orvostudor
és specialista fogorvos.

Gyertyánffy J. fia vasnagykereskedésében Székelyudvarhelyen
Gróf Roon-féle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára páratlan jó minőségű román és portland
cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban.

Egy leánycseléd (15—16 éves) évi bér mellett szolgálót nyer. Hol? Megmondja a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatala Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 15.

Sz. 217—905. ki.

118 2—3

PÁLYÁZATI HIRDETMEY.

A felsőrákosi községi szülésznői állás lemondás folytán megüresedvén, arra pályázatot nyitok és felhívom azon okleveles szülésznőket, kik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat hozzam **foljó évi május hó 15-ig** adják be.

A községi szülésznő javadalmazása 100 korona évi fizetés, természetbeni lakás, tűzifa, 2 korona működési díj minden egyes szülésnél. — Igazolt szegényektől díjat nem vehet.

Homoródlánd, 1905. április hó 4.

SZABADY, főszolgabíró.

HIRDETMEY.

Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár Részvénytársaság Székelyudvarhelyen a fő, székelykereszturi és Homoród-Okládon közelebről megnyitandó fiókjaitól, **foljó évi április 1-től a kamatlábat a betáblázott kötelezvények után 7%-ról 6%-ra szállítja le** — a váltók és folyószámláknál a kamatláb továbbra is 7 százalék marad — további intézkedésig.

Ezenkívül kötelezvények és váltók után lejáratonként, folyószámláknál negyedévenként 1% (1 ezertől) — legkevesebb összegül 20 fill. — leszámítási díjat számít.

Homoród-Okládon a község házában bal-felöl részében a fiókjaitól május 1-én működését megkezdi.

Székelyudvarhely, 1905 márc. 18.

104 7-11

Az igazgatóság.

Fűszer-, porcellán- és üvegkereskedés!

Csodálatos olcsó a Borhegyi borviz!

— Üvegenként csak 8 fillér. —

Ezen természetes ásványvizet kitűnő eredménnyel használják: hurutos bántalmakban, idült hörghurutban, a gümőkór lerakódásának első stádiumában, a gyomor rendellenes működésében, a máj működés és epekészítés rendeltenségeiben, az epekövek eltakarítását szembe tünően könnyíti, a bélhurut minden ne meiben, a nyálkás aranyrben, hasszervi dugulásokban, húgykő képződéseiben mézes hűgyárban, görvény- és mirigyda, gokban, angolkóros csontlágylás- és sorvadásokban. — A legkitűnőbb üdítő ital, borral vegyítve páratlan! — Hetenkint háromszor friss töltés! — Raktári

SZENTPÉTERY GERGELYNÉL,
Székelyudvarhelyt

Kérem a cégre ügyelni!

FIGYELEM!

A késmárki gyár bejegyzett védjegye

VALÓDI SZEPESSEGI
VÉD-
JEGY
ECHT ZIPSER— Megbízható —
legjobb minőségű hírneves valódi szepességilennvaszon és
damasztáru

minden nagyobb üzletben kapható. Késmárki gyártmány csak az, mely ezen védjeggyel van ellátva.

Hazai ipar! 5-10

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legkevesebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekesebb dísz, a nélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas (bár mind kuszó természetű), mert nagyobb része ha megnő is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el kellő eredményt eddig. Hol lúgnak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házuakat az egész szőlőérés idején a legkitűnőbb muskotály és más édes szőlőkkel.

A fajok ismertetésére vonatkozó színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, a ki címét egy levelezőlapon tudatja. Borfajú szőlőoltványok is még nagy mennyiségben kaphatók leszállított áron. Borok családi fogyasztásra 50 l. és feljebb olcsó árban és „Delaware” sima, ültetéshez és ebből borminta.

ÉRMELLÉKI ELSŐ SZŐLŐOLTVÁNYTELEP
Nagy-Kágya, Biharmegye.Gyarmathy István épület és
butor
asztalosSzékelyudvarhelyt, Kossuth-utca 40. sz. alatt
elvállal és pontosan teljesít minden e szakba tartozó munkákat. — Mindenféle alkalmakra készít csinosajándék- és emléktárgyakat
a legújabb rajzok és minták szerint, jótállás mellett. —
Jelszava: **szolid munka, jutányos ár és pontosság!**

BOR. Raksányi Károly Balaton-Henyéből ajánlja — kölesön hordókban, vasutára feladva — jó hírnevnek örvendő, saját termésű **badacsonyvidéki ó- és új-borait**. Készlet 700 hektoliter. Árjegyzék ingyen. 122 3-1

Saját magát
károsítja,
ki szőlőolt-
vány-
szükséglet-
tét nem
fedezí a

Küküllőmenti Első Szőlőoltvány-telepnél.

Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, N.-Küküllőm. A telep oltványait az elmúlt száraz nyáron naponta több mint 2 millió liter vízzel öntözte, miáltal az oltványok ideálisan fejlődtek.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. 1—20

Schicht-szappan

„szarvas”

vagy

„kulcs”

jeggyel

legjobb, legkladásabb s ennélfogva
legolcsóbb szappan. — Minden
káros alkatrészekről mentes.

Mindennütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy
minden darab szappan a „Schicht” névvel és
a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

ÓRIÁSI SZÖVETVÁSÁR

nagyban és kicsinyben!

Csak tavaszi és nyári divat-ujdonságok!

Legjobb minőség!

Legolcsóbb árak!

Kérje saját érdekében cégem nagy mintagyűjteményét!

Ez a legszebb szövetek és mosóárak választékát mutatja be. Mintagyűjteményemet ingyen és bérmentve küldöm, ha kéri tőlem és megjegyzi, hogy olcsó vagy pedig finomabb drága szöveteiből ohajt-e mintákat? Siessen tehát, hogy mintakérését idejekorán megkapjam.

Weiner Mátyás női divat-áruháza

121 1—2 Budapest, Andrássy-ut 3.

KÉRJEN

csak

Seller és Kary-féle

EREDITEK

legjobb tisztítószer minden lábbelihez, fekete és sárga színben. Különösen ajánlható boxcall, oscarra, chevreaux és lakkeipőhöz. Bécs, XIII!

SZENKOVITS JÁNOS UTÓDA

férfi és női divat-áruháza

Székelyudvarhely, Batthyányi-tér 4. sz.

Ajánlja dusan felszerelt áruraktárát férfi és női ruhaszövetekben a legolcsóbtól a legfinomabbig, mindennemű ruházati cikkekben. Kész férfi és iskolás gyermekruhákban.

Férfi és női diszkalapok, cipők és nagy választék fehérneműekben, kitűnő hazai gyártmányu vásznakban, asztalneműekben és butortakarókban, futószőnyegekben, nagy szőnyegekben.

Összes ruhadiszek, nap- és esőernyőkben nagy választék.

Szabó- és kárpitos kellékekben, bluzok és alsószoknyákban állandó nagy raktár.

Legolcsóbb árak!